

DISCURSUS THEOLOGICUS,

De

FIDE SALVIFICA;

Qvem

In Regiâ Academiâ Aboënsi,

& Censurâ

ADMODUM REVERENDÆ FACULT. THEOLOGICÆ,

Publicæ Ventilationi subjecere, secundum Clementiss. Regie
Ordinantiam Scholasticam, constituit,

Sub Moderamine,

ACADEMIÆ h. a. RECTORIS,

VIRI MAXIME REVERENDI

Doct. PETRI LAURBECHII,

Professoris Primarii,

MAGNUS LAGHE,

Græcæ Lingvæ Lector in Gymnasio Regio Wiburgensi,

RESPONDENTE

Dn. ERICO NU DÆ Junec. Smol.

In Auditorio Maximo ad diem 30 Januar. Anno 1695.

Impr. apud JOH. LAURENTH WALLIUM.

Aboæ.

IA. M. R. 2

E. Aestren

VIRI

X 105
Admodum Reverendi, Praclarissimi, Spectatissimi:

DN. MERLANDE DN. MERLANDE

DRYSELL,

Pastor & Præposite Juneco-
pensium meritissime, Me-
cænas, Promotor ac Pa-
trone omni honore colède.

DN. MERLANDE DN. MERLANDE

BEETH,

Pastor in Willstäd fidelissime,
ut Avuncule propensissime;
ita submissā reverentia æ-
tatem prosequende.

DN. LEONHARD DN. LEONHARD

COLLIN,

Per Alandiam Prætor accu-
curatissime, Fautor & Be-
nefactor semper laudan-
de.

DN. ANDREA DN. ANDREA

RUDA/

Curiæ Junecop. Senator æ-
quissime, Pater charissime,
filiali reverentiâ æternum
venerande.

As illo temporis articulo, quo Academiam hanc celebrem ac-
cessi, semper serio volveram pectori, quo genere gratiarum,
Vobis, PATRONI Benignissimi, pro tantis in me collatis be-
neficiis, obviam procederem. Et illuxit tandem hæc dies, quæ ca-
thedram disputatoriam ascendere licuit, exiguae ingenii mei dotes,
præsentem defendendo discursum, ostensuro. Quem Vobis Benef.
Optimi, in grati animi περιηγεον, mea tenuitas dedicare gestit.
Fateor quidem, Magnum jam parvo rependi: sed aspicite PATRONI
Benigniss. animi mei affectum ad æternam gratitudinem promit:
Si summus ille rerum Arbiter vitam & qvævis felicia concederit
me tentaturum majora promitto. Interim ut omnia Vobis
Faut, Ben: exanimi sententia succedant, supplex, DEUM precabor.
Valete & Favete.

VESTORUM NOMINUM

Dabam Aboæ
25 Jan. 1695.

humilimo, officios. atq; obedientiss.
cultori

ERICO A. RUDAM.
S, R, M, Al.

I. N. J.

F

THESES. I.

ides est unicum medium & organon, per quod
Justitiam Christi apprehendimus, recipimus,
& nobis applicamus.

TH. II.

Antequam certâ aliquâ Definitione Fidem describen-
dam suscipiamus, necessarium videtur, ut varias hujus
vocabuli significaciones explicemus.

TH. III.

Vox *Fidei* cum sit ambigua, breviter ejus significatio-
nes hic enumerandæ veniunt: 1. significat *Veritatem & con-
stantiam* in dictis & factis, sive ea Deo, sive hominibus
competat, ut: Psal. 86. v. 15. *Domine tu es multus benignitate
& fide, h.e. fidelitate & constantia in dictis promissisquè
servandis atque implendis, ut: Rom. 3. v. 3. Num ipsorum
infidelitas fidem DEI inanem reddet?* 2. Significat impletio-
nem rei promissæ, ut Gal. 3. v. 25. *Postquam venit fides (i.e.
impleta est promissio de Christo venturo) non amplius sub
pedagogo sumus.* 3. Denotat ipsam *Evangelii doctrinam,*
*Rom. 1. v. 5. Accepimus gratiam & Apostolatum, ut obediatis
fidei, i.e. Evangelio, Rom. 3. v. 31. Legem non destruimus per
fidem, h.e. per Evangelii doctrinam.* 4. Accipitur fides

*

pro

pro externâ professione Veritatis cœlestis, Tit. i. v. 16. Dum profertentur sē scire, Sed factis negant. Sic Act. 14. v. 22. Paulus & Barnabas in Antiochia: confirming Discipulos. εμπένει τὴν πίστιν, h.e. ut maneant in professione fidei.

TH. IV.

Præterea habet quoquè quatuor alias significationes; dum 1. est *Fides Historica*, quâ quis omne DEI Verbum Sacris literis comprehensum credit verum esse; Sed hæc Fides non est *Salvifica*, qvia communis impiis & Diabolis, Jac. 2. v. 19.

TH. V.

2. *Temporalis Fides*, seu notitia & assensio de Gratia DEI, ad tempus tantum durans, conjuncta cum quâdam lætitia. Hæc autem est hypocitarum, de quâ Christus Matth. 13. v. 20, 21. In parabolâ de quadruplici terrâ.

TH. VI.

3. *Fides miraculosa*, & certa persuasio, de opere aliquo miraculo edendo, concepta de cooperatione DEI, ex revelatione aut promissione singulari; qvod donum erat olim extraordinarium, Apostolis & Doctoribus Ecclesiæ fundandæ concessum, ad confirmandam doctrinam Evangelii; De quâ Christus loquitur, Matth. 17. v. 20, 21. 1. Cor. 13. v. 2.

TH. VII.

4. *Fides Salvifica* seu justificans est vera Fides, de quâ hic agendum. Sed hic antequam Definitionem Realem,

❀ ❀ ❀ ❀

rem adhibeamus, vocis origo & varia ejus nomina explicanda veniunt.

TH. VIII.

Hebraice vocatur מִתְּהֻבָּה à radice יָהַב, in Hippo credidit. Notandum etiam hoc, ubi N. T. requirit fidem, ibi Vetus præcipit fiduciam. Et in N. T. eadem tribuuntur fidei & credentibus, quæ in V. T. confidentibus: ut habet Mart. Chemnit. in loco de Justif. pag. mihi 261. 6.

TH. IX.

Deinde nomina Græca quoque adducenda videntur, quæ non parùm lucis adferunt. Selegerunt enim Apostoli singulari studio vocabula, non communia, sed peculiaria & maxime emphatica, ut diligentiam in scrutatis fontibus significationum in nobis excitarent.

TH. X.

I. Vocatur ὁμιλία, Hebr. II. v. I. qvo vocabulo indigitatur similitudo: sicut substantia est subjectum omnium Accidentium, & Causa existentiæ eorum, sine quâ Accidens esse & subsistere nequit: Ita Fides est totius Spiritualis ædificii fundamentum & dispositio; omnes enim virtutes ab eâ procedunt.

TH. XI.

Græci autem non omnes eodem modo hoc vocabulum interpretantur. Græcus Scholiastes ita interpretatur: qvia speranda sunt ἀντιστοῦτα, quæ non sunt præsentia, Eadem esse illorum substantiam vel ὑπόστων, ut

qua

quæ credendo faciat illa qvodammodo præsentia esse, quæ in rerum naturâ nondum sunt, Rom. 2. v. 17. Quidam hanc vocem exponunt per possessionem; quæ enim Fidei sunt, non ratione, nec sensibus, nec experientiâ comprehenduntur; Et tamen tam certa est fides, ac si manu illa tenerentur, quæ DEUS verbo promittit. Alii autem aliter hanc vocem explicant, qvorum expositiones missas facio, & huic explicationi B. Lutheri, quæ maxime propria videtur, pro certâ expectatione, aslentior.

TH. XII.

2. Fidei etiam tribuitur πληροφορία, Rom. 4. v. 21. ut & Col. 2. v. 2. Hoc vocabulum est significantissimum, & Budæus dicit illud significare magnam notitiae certitudinem. Alias πληροφορία fidei vocatur, quæ ex certitudine verbi & promissionis gignit in animo firmam & immotam persuasionem, ut voluntas toto animo feratur in illud, quod cognitio in verbo monstravit: & hoc vult Etymologia verbi πληροφορεῖσθαι.

TH. XIII.

3. Fidei tribuitur περίστα, Eph. 3. v. 12. 1. Joh. 2. v. 28. & alibi sæpius notissimum est Vocabulum, significans sine metu & trepidatione liberè & dicere & agere; sic ut de verbo περίσταζομαι multa extant exempla: & dulcissima est accommodatio ad fidem justificantem, quæ conscientiæ talem affert pacem cum DEO, ut non trepidet ad accusationem legis.

TH. XIV.

4. Tribuitur fidei vox πεπληρωθησις, Eph. 3. 12. & Phil. 2. v. 4. Ubi fiduciam in carne opponit fidei & gloria-
tioni

tioni in Christum. Præter hæc usurpat etiam Scriptura verbum Θαρσέως, quando de fide loquitur, & opponitur timori, trepidationi, & dubitationi, Matth. 9. v. 2. Inde nomen Θάρσος, Act. 28. 15.

TH. XV.

Hilce prælibatis ratione *definitionis nominalis*, pergamus ad *definitionem realem*, quæ quidem diversa à diversis adferri solet. Cæteris omissis, placet mihi consueta, quæ à recepto Auctore nostro Hatenreffero est proposita.

TH. XVI.

Definitio sic sonat: Fides non est historica tantum Verbi Divini notitia, vel simplex aut generalis assensus: sed in Christo certa & singularis fiducia, quæ in cordibus nostris gratiæ promissionibus per Christum acceditur, iisdem alitur, atque per Sp. Sanctum & verum Sacramentorum usum confirmatur, & obsignatur ad vitam æternam.

TH. XVII.

Hic primò describit, quid *Fides Salvifica* non sit; nempe non *Nuda notitia* seu *generalis assensus* tantum; quæ tamen non in totum excluduntur, sed requiruntur tanquam actus priores: De quibus dictum est in superioribus, hic itaque illa omittimus.

TH. VIII.

Definitio hæc fidei Salvificæ per suas causas examinanda venit; Itaque meritò ab *Efficiente* ordiamur, qui est DEUS. Hic enim, per verbum suum, & auctor & consummator ejus est. Hæc affectio certis S. Scripturæ dictis:

*E*tis nascitur: ut, Phil. i. v. 29. *Gratis vobis datum est per Christum, non solum in eum credere, sed etiam pro eo pati.* Item Eph. 2. v. 8. *Gratis Salvati estis, per fidem, & hoc non ex vobis, DEI donum est.* Et, si fides non esset planè divinum, sed nostrarum virium opus, in quem finem tantâ curâ supplicarent Sancti DEO, pro fidei conservatione & incrementis? Marc. 9. v. 4. Luc. 17. v. 15. *Domine adauge nobis fidem, & alibi sapius.*

TH. XIX.

Quando indigitamus causam Materialis, intelligimus materiam Circa quam, hoc est, Objectum fidei, non vero materiam in quam, hoc est, subiectum fidei. Objectum ejus est, aut adæquatum, aut primarium, aut proprium. Adæquatum autem Objectum fidei est, quicquid DEUS in verbo suo revelavit, Act. 24. v. 14. *Credo omnibus, que in Lege & Prophetis scripta sunt,* Rom. 10. v. 17. Objectum Primarium est, doctrina de JESU Christo; juxta illud Pauli I. Cor. 1. v. 2. &c. Objectum fidei salvificæ proprium, est ipse Christus, quantum pro ipso credente passus, crucifixus, mortuus & resuscitatus est &c. Quando sibi in singulari applicare potest, ut: Gal. 2. v. 20. *Dilexit me & tradidit semet ipsum pro me.* I. Tim. 1. v. 16. sic sufficiat de fidei Objecto.

TH. XX.

Materia in quam seu subiectum fidei ordinarium sunt & adulti & infantes baptizati, quia S. S. disertis verbis fidem attribuit infantibus, Matth. 18. v. 6. Mar. 9. v. 42. & 10. v. 15. Luc. 18. v. 15. & seqq. Item Sp. S. veras vivæ fidei proprietates assignat infantibus, quales sunt: novisse DEUM,

1. Joh.

i. Joh. 2. v. 14. Diligere DEUM, i. Cor. 6. v 22. Matth. 18. v. 3. Laudare DEUM, Psal. 8. v. 3. Matth. 21. v. 18. Tum etiam vivæ fidei Effecta adseribuntur infantibus: ut: Hæredes esse vitæ æternæ, Matth. 19. v. 14. Joh. 3. v. 18. regenerari, joh. 3. v. 5. Ex hâc Thesi oritur Quæstio: An fides sit tantum in intellectu, An verò etiam in voluntate? Affirm. utrumque, sed diverso respectu; quatenus enim est notitia & assensus, est in Intellectu, quatenus verò fiducia, in Voluntate est.

TH. XXI.

Causa formalis fidei justificantis est specialis illa fiducia, quâ quis verè fidelis persuasus est in corde suo, quod DEUS ipsi propter Christum propitius esse velit. Hæc enim fiducia est forma seu anima fidei, quæ Thes. 16. definita est.

TH. XXII.

Causa finalis seu finis fidei est duplex: Summus & proximus. Summus est gloria DEI & Christi: Proximus est salus nostra, i. Petr. 1. v. 9. reportabitis finem fidei vestra, salutem animarum, & Joh. 3. 16. Sic DEUS dilexit &c. & c. 20. v. 31. Hæc scripta sunt, ut credatis JESUM esse Christum filium DEI, & ut credentes vitam habeatis.

TH. XXIII.

Né videamur aliquid prætermittere, quod hujus Articuli pleniori explicationi inferire videtur; *Adiuncta fidei* enumeranda veniunt: Quorum i. est *Unitas*; una est fides, Teste Paulo Eph. 4. v. 5. *unus est Dominus*, una fides, *unum Baptisma*. Est autem una, non ratione subje-

ctorum; nam hoc respectu totuplex est, quotuplices sunt credentes; juxta Paulum, Rom. 1. v. 17. *iustus suā fidē vivit.* Nec una est ratione modi seu mensuræ; nam non solum in diversis subjectis, nunc major nunc minor, imò etiam in uno eodemque subjecto, jam firmior, jam langvidior est, ut: Matth. 8. v. 10. Luc. 17. v. 5. Rom. 14. v. 1. Sed una est fides ratione rei creditæ, seu salutaris doctrinæ, circa quam propriè occupatur, Sicut: Act. 4.v.12. *Non est in alio quoquam salus, nec aliud nomen est sub cœlo. datum Etc.*

TH. XXIV.

Adjunctum fidei est II. *Certitudo*, qvâ homo verè fidelis omnino certus est, citra ullam dubitationem, peccata omnia sibi propter Christum remissa esse. Hæc certitudo nititur, tum certis Scripturæ testimoniis, ut: I. Joh. 5. v. 1. Marc. 16. v. 17. Luc. 7. v. 5. tum interno sp. S. testimonio, Rom. 8. v. 16. 17. I. Joh. 5. v. 10. Tum sanctorum luçulentis exemplis, Gal. 2. v. 10. I. Tim. 1. v. 25. seqq..

TH. XXV.

Adjunctum est III. *Possibilitas amittendi fidem*; nam qui verâ ac vivâ fide donatus fuit, ita potest amittere eam, ut nunquam recuperet. Hoc veritati consonum esse, tum scripturarum dicta, tum manifesta exempla probant: hoc vult dictum Ezech. 18. v. 26. &c. 33. v. 13. cum avertit se iustus à justitia suā, qvam fecerat, & facit iniquitatem, morietur in iniquitate suā, qvam fecit. Heb. 6. v. 4. 5. seqq. fieri non potest, ut qui semel illuminati, gustaveruntque donum illud Cœlestē Etc. Idem ostenditur 2. Pet. 2. v. 20. 21.

Exem-

Exemplum hujus rei habemus in Davide, qui vere fidelis fuit, 1. Reg. 9. v. 4. ille prolapsus in adulterium & homicidium, in quibus etiam sine seriâ conversione aliquamdiu mansit, 1. Paral. 11. & 12. Talia enim via & tam gravia peccata cum fide consistere non poslunt, Gal. 5. v. 21. 1. Cor. 6. v. 15. Hoc comprobat Salomon vir verè regenitus, quomodo in gravissima peccata præcipitatus fuit, videlicet idolatriam, libidinem & Tyrannidem, in quibus aliquamdiu perseveravit, 1. Reg. 11. v. 12. Hymenæus & Alexander naufragium fidei fecerunt. 1. Tim. 1. v. 19. 20.

TH. XXVI.

Adjunctum est iv. fidei *disparitas*, quâ nihil aliud intendimus, quam fidem in omnibus hominibus æquè firmam & magnam non esse, in uno eodemque subiecto jam vegetiorem, jam langvidiorem esse, Matth. 8. v. 10. quo loco Christus prædicat fidem centurionis. *Amen dico vobis, nè in Israël tantam inveni fidem.* Luc. 17. v. 5. Apostoli dixerunt Domino: *adauge nobis fidem.* Rom. 14. v. 1. eum, qui fidei infirmus est, assumite. Hujus *disparitatis* fidei meminit, quoties mentionem facit, jam puerorum, quibus lacte opus est, jam adulatorum & perfectorum, qui cibo solido pascendiunt, Hebr. 5. v. 13. 14. & c. 6. v. 1. 2. &c. Ubi notandum 1. *Fidem*, quantumvis magnam, in hac vita imperfectam esse, juxta illud. 1. Cor. 13. v. 9. 12. *Ex parte cognoscimus, ex parte prophetamus, cernimus nunc per speculum in Enigmate.* 2. *Fidem*, licet infirmam, DEO placere, & non minus, quam firmissimam, totum apprehendere Christum, atque ita justificare & salvare. Hoc testatur

Elai-

Esaias, sicut illud repetitur Matth. 12. v. 20. Arundinem
quassatam non confringet, & linum fumigans non extinguet.
Hoc idem comprobat Christus Marc. 9. v. 24. quando
patri oblesssi dicenti: Domine credo; sed succurre incredulitati
mea! opem præsentissimam tulit.

Clausulæ loco, apponendæ videntur quædam Quæstiones
hunc locum concernentes.

- I. Q. An fides sit Nudus assensus? Neg.
- II. An detur fides aliqua implicita? Neg.
- III. An proprium & proximum objectum
fidei justificantis sit misericordia DÆI in Chri-
sto proposita? Affir.

An Christianus certa fide tenere debeat,
peccata sibi esse remissa & se justifi-
catum? Affirm.

- IV. An infantes verè credant in Christum? Aff.
- V. An alia fides sit informis, alia formata? Neg.

